

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

04 липня 2017 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 170/вс-17

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у пленарному складі:

головуючого - Устименко В.Є.,

членів Комісії: Бутенка В.І., Василенка А.В., Весельської Т.Ф., Заріцької А.О., Козлова А.Г., Лукаша Т.В., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Мішина М.І., Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Шиловой Т.С., Щотки С.О.,

розглянувши питання про підтвердження здатності кандидата на посаду судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Турченка Олексія Валерійовича здійснювати правосуддя у відповідному суді, стосовно якого оголошено перерву відповідно до абзацу другої частини першої статті 88 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»,

встановила:

Рішенням Комісії від 07 листопада 2016 року № 145/зп-16 оголошено конкурс на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

Турченко О.В. 29 листопада 2016 року звернувся до Комісії із заявою про проведення стосовно нього кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду за спеціальною процедурою призначення.

Комісією 05 грудня 2016 року прийнято рішення № 19/вс-16, зокрема, про допуск Турченка О.В. до участі у конкурсі на посаду судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. Рішенням Комісії від 11 січня 2017 року № 2/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання 653 кандидатів, допущених до участі у конкурсі на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, зокрема Турченка О.В.

У межах проведення конкурсу Турченко О.В. за результатами одного етапу кваліфікаційного оцінювання - складення іспиту, був допущений до іншого етапу кваліфікаційного оцінювання - дослідження досьє та проведення співбесіди.

Положеннями статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі - Закон) закріплено, що кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України з метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика, доброчесність.

Згідно з абзацом третім пункту 20 розділу III Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям

кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16 (далі - Положення), під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Відповідно до положень статті 87 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання утворюється Громадська рада доброчесності, яка надає, за наявності відповідних підстав, висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності.

Громадською радою доброчесності (далі - ГРД) надано Комісії висновок про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Турченка О.В. критеріям доброчесності та професійної етики, затверджений 18 травня 2017 року (далі - висновок).

У висновку зазначено, що поведінка Турченка О.В. не відповідає призначенню судді і Бангалорським принципам поведінки судді, адже суддя повинен здійснювати свою судову функцію незалежно від стороннього впливу, спонукання, тиску, загроз чи втручання, прямого чи опосередкованого, що здійснюється з будь-якої сторони та з будь-якою метою (п. 1.1).

У відеосюжеті щоденної програми новин каналу 1+1 «Телевізійна служба новин», присвяченому розгляду кандидатом справи про обрання запобіжного заходу для колабораціоніста ОСОБА_1, голова Жовтневого районного суду міста Маріуполя Наталія Кір'якова, описучи події 2014 року, вказала, що коли було незрозуміло чи залишиться місто українським, кандидат відмовлявся брати під варту осіб, підозрюваних у тероризмі.

Відмова судді від виконання своїх професійних обов'язків у непередбачений законом спосіб (самовідвід), на думку ГРД, можлива лише через припинення суддею своїх повноважень шляхом звільнення.

Також у висновку наведено інформацію про постановлення слідчим суддею Жовтневого районного суду міста Маріуполя Донецької області Турченком О.В. ухвали від 21 грудня 2015 року у справі № 263/14675/15-к про відмову у задоволенні клопотання старшого слідчого з ОВС слідчого відділу УСБ України в Донецькій області про продовження строку тримання під вартою підозрюваного у вчиненні злочину, передбаченого частиною другою статті 28, частиною першою статті 258-3 КК України ОСОБА_1, який після звільнення втік.

Ця справа викликала значний суспільний резонанс та на думку журналістів і громадських активістів, таке рішення судді є сумнівним.

За цим фактом було зареєстровано кримінальне провадження, а на інформаційний веб-портал ГРД надійшли відповідні звернення.

На думку заявників, кандидат, не знайшов підстав для продовження строків тримання під вартою ОСОБА_1 (інші, більш м'які запобіжні заходи не могли бути застосовані в силу частини 5 статті 176 КПК України), не обґрунтував це в своїй ухвалі зрозумілим для загалу способом, не мотивував відсутність ризиків вчинення підозрюваним дій, передбачених частиною 1 статті 177 КПК України.

Також є інформація, що задекларована кандидатом вартість автомобіля Chevrolet Epica 2008 року випуску, набутого ним у 2015 році за 149 000 грн, дуже наближена до граничної дозволеної в той час пунктом 1 Постанови Національного

банку України № 210 від 06 червня 2013 року суми готівкових розрахунків (150 тис. грн).

Крім того, ГРД вказує про те, що кандидат не декларував у 2013-2014 роках право користування дружини квартирою (особистий сервітут) площею 56,9 кв.м. у місті Маріуполі, яке потім зазначив в електронних деклараціях як таке, що виникло у 2013 році.

Комісією у складі колегії за результатами співбесіди 26 травня 2017 року прийнято рішення про оголошення перерви та винесення на розгляд Комісії у пленарному складі питання про підтвердження здатності Турченка О.В. здійснювати правосуддя у Касаційному цивільному суді у складі Верховного Суду.

Стосовно вказаних у висновку обставин кандидат надав такі пояснення.

Посилання у висновку на повідомлення голови Жовтневого районного суду міста Маріуполя Кір'якової Н.П. про те, що він відмовлявся розглядати клопотання про обрання запобіжних заходів щодо осіб, підозрюваних у тероризмі, є голосливими та викликані особистими неприязними стосунками.

Турченко О.В. зазначив, що від розгляду вказаних клопотань він не відмовлявся, самовідводів не заявляв. Вони розглядалися належним чином з моменту обрання кандидата слідчим суддею (квітень 2014 року) і до закінчення п'ятирічного строку повноважень судді. Вказане підтверджується даними Єдиного державного реєстру судових рішень, а також наданими ним копіями ухвал, постановленими за результатами розгляду клопотань органів досудового розслідування про обрання запобіжних заходів або надання дозволів на проведення слідчих (розшукових) дій щодо осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів проти громадської безпеки.

Кандидат вказав, що ним упродовж вересня 2014 року приймалися рішення про повернення клопотань слідчих УСБ України в Донецькій області про надання дозволів на проведення слідчих (розшукових) дій з набранням чинності змін до КПК України. Вказане викликано неоднозначним тлумаченням положень частини другої статті 132 КПК України щодо визначення територіальної підсудності таких клопотань. При цьому він виходив з можливої перспективи використання отриманих у результаті таких заходів забезпечення кримінального провадження доказів під час розгляду кримінальних справ по суті, оскільки вони теоретично могли бути визнані судом недопустимими в порядку пункту 1 частини другої статті 87 КПК України.

Після отримання 02 жовтня 2014 року відповідних роз'яснень Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ із цього питання (про підсудність таких клопотань саме Жовтневому районному суду міста Маріуполя) він продовжив їх розгляд по суті.

Стосовно постановлення ухвали від 21 грудня 2015 року у справі № 263/14675/15-к, якою було відмовлено у задоволенні клопотання старшого слідчого в ОВС слідчого відділу УСБ України в Донецькій області про продовження строку тримання під вартою підозрюваного ОСОБА_1, кандидат вказав таке. При постановленні цього рішення він керувався положеннями частини п'ятої статті 199 КПК України, якою передбачено, що слідчий суддя зобов'язаний відмовити у продовженні строку тримання під вартою, якщо прокурор, слідчий не доведе, що обставини, зазначені у частині третій цієї статті, виправдовують подальше тримання підозрюваного під вартою. Наведені слідчим у клопотанні ризики, які б давали достатні підстави вважати, що підозрюваний може здійснити дії, передбачені частиною першою статті 177 КПК України, були необґрунтованими і не підтверджувались належними доказами. Крім того, підстави вважати, що ОСОБА_1 буде переховуватись від органів досудового розслідування, були

відсутні, оскільки всі паспорти у підозрюваного вилучені під час обшуку та направлені на експертизу.

Суд апеляційної інстанції, перевіряючи законність вказаного рішення, повністю погодився з ним та додатково навів деякі мотиви, чому клопотання слідчого не підлягало задоволенню.

Також Турченко О.В. додав, що чинним кримінально-процесуальним законодавством не передбачені будь-які заходи з боку суду щодо повідомлення керівництва слідчого у разі прояву його недбалості при розгляді клопотань в ході досудового розслідування.

Про зареєстроване кримінальне провадження з підстав постановлення ним рішення щодо ОСОБА_1 кандидат зазначив, що про підозру у вчиненні злочину йому не повідомлялося, для участі у процесуальних діях під час досудового розслідування його також не викликали.

Стосовно зазначеної у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі - декларація), за 2015 рік вартості автомобіля Chevrolet Epica 2008 року випуску 149000 грн (еквівалент 6200 доларів США) Турченко О.В. пояснив, що вона повністю відповідає дійсній сумі розрахунку, що підтверджується відповідною довідкою-рахунком серії ААЕ № 947861 від 18 листопада 2015 року, а також ринковій вартості такого автомобіля в аналогічному технічному стані.

Кандидат підтвердив, що при заповненні декларацій за 2013-2014 роки у розділі III ним дійсно не вказувалася квартира у місті Маріуполі площею 56.9 кв.м, яка належить на праві власності теці Сопутняк І.В. та в якій з 2013 року мешкає його сім'я. Це було зумовлено тим, що відповідно до роз'яснень, що містилися у методичних рекомендаціях щодо заповнення таких декларацій, необхідно було зазначати лише відомості про нерухоме майно, яке перебуває у власності, в оренді чи на іншому праві користування декларанта внаслідок купівлі (приватизації, успадкування, дарування, міни, розподілу майна підприємств і організацій між засновниками та учасниками). Тобто декларування користування будь-якою нерухомістю на той час потребувало існування певних документально оформлених правовідносин, а не просто усних домовленостей між сторонами.

Але ця інформація кандидатом не приховувалась, оскільки в розділі I декларації він завжди вказував як адресу фактичного проживання саме дану квартиру.

Відповідно до абзацу другого частини першої статті 88 Закону, якщо Громадська рада доброчесності у своєму висновку встановила, що суддя (кандидат на посаду судді) не відповідає критеріям професійної етики та доброчесності, то Комісія може ухвалити рішення про підтвердження здатності такого судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді лише у разі, якщо таке рішення підтримане не менше ніж одинадцятьма її членами.

Дослідивши дос'є кандидата, заслухавши доповідача, уповноваженого представника ГРД, надавши оцінку обставинам, викладеним у висновку ГРД та аргументам, наведеним кандидатом, Комісія провела голосування за результатами якого пропозиція про визнання Турченка О.В. таким, що підтвердив здатність здійснювати правосуддя у Касаційному цивільному суді у складі Верховного Суду була підтримана лише 6 (шістьма) членами Комісії.

Слід зазначити, що кваліфікаційне оцінювання, зокрема Турченка О.В., здійснювалося в межах конкурсу на зайняття вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, що обумовлювало перевірку кандидата на

відповідність найвищим стандартам та вимагало відсутності щонайменшого обґрунтованого сумніву у чеснотах майбутніх суддів Верховного Суду. Відтак висновки Комісії за результатами цього кваліфікаційного оцінювання не можуть мати преюдиційного значення та негативно вплинути на проходження кандидатом інших процедур, пов'язаних з кар'єрою судді.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 88, 93, 101 Закону, Положенням, Комісія

вирішила:

визнати Турченка Олексія Валерійовича таким, що не підтвердив здатності здійснювати правосуддя у Касаційному цивільному суді у складі Верховного Суду за критеріями професійної етики та доброчесності.

Головуючий

В.Є. Устименко

Члени Комісії:

В.І. Бутенко

А.В. Василенко

Т.Ф. Весельська

А.О. Заріцька

А.Г. Козлов

Т.В. Лукаш

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

Т.С. Шилова

С.О. Щотка